

Nerede duruyorsun?

Sosyal ve ekonomik haklar sadece zengin ülke vatandaşlarının sahip olduğu bir lüks müdür?

Konular	Genel insan hakları, Yurttaşlık, Yoksulluk
Zorluk	Düzyey 2
Grup büyüklüğü	Herhangi
Süre	50 dakika
Genel bakış	Tartışma içeren bu etkinlikte aşağıdaki konular ele alınır: <ul style="list-style-type: none">• İnsan onurunun temel esasları• Kişisel ve siyasal haklar ile sosyal ve ekonomik hakların göreceli önemi• Hükümetlerin, sosyal ve ekonomik haklarla ilgili yükümlülükleri
İlgili haklar	Hepsi
Amaçlar	<ul style="list-style-type: none">• Kişisel ve siyasal haklar ile sosyal ve ekonomik haklar arasındaki farkları anlamak• Hakların korunmasıyla bağlantılı karmaşık konular üzerine düşünmek• Tartışma ve argüman sunma becerileri geliştirmek ve bu becerileri kullanmak
Materyal	<ul style="list-style-type: none">• “Çeşitli ifadeler” başlıklı bilgi materyalinin bir kopyası• Büyük boy kâğıt ya da yazı tahtası kâğıtları, tükenmez kalem• Sicim ya da tebeşir (tercihe bağlı)• Sayfa 402’deki İHEB’nin özet metninin fotokopileri (tercihe bağlı)
Hazırlık	<ul style="list-style-type: none">• İki poster hazırlayın –birinin üzerinde “Katılıyorum” diğeyinde ise “Katılmıyorum” yazmalı. Bunları odanın karşılıklı iki duvarına yapıştırın, böylelikle katılımcılar iki poster arasında düz bir sıra oluşturabilirsin. (İki poster arasında tebeşirle düz bir çizgi çizebilir ya da bunun yerine sicim kullanabilirsiniz.)

Yönerge

1. Kişisel ve siyasal haklar ile sosyal ve ekonomik haklar arasındaki farkları kısaca aktararak etkinliğe başlayın.
2. Haklar kategorisinin kapsamına girebilecek farklı haklar üzerine beş dakikalık bir beyin fırtınası düzenleyin. Hakları yazı tahtasına yazın, bunları kişisel ve siyasal haklar ile sosyal ve ekonomik haklar başlıkları altında toplayın.
3. Şimdi bir dizi ifade okuyacağınızı söyleyin. Bu ifadelere katılımcılar ya katılmalı ya da katılmamalı.
4. “Katılıyorum” yazan posterle “Katılmıyorum” yazan posterleri iki uç noktayı işaret edecek şekilde yerleştirin. Katılımcılara (hayal ürünü olan) çizgi boyunca bir noktada durmalarını söyleyin. Katılımcıların çizgi üzerine kendilerini öyle bir konumlandırmaları gerekir ki, her biri yanında duran kişilerle neredeyse aynı görüşe sahip olsun. Katılımcılar yerlerini bulmaya çalışırken kısa tartışmalar yapılmasına izin verin!

KONULAR

GEN. İNSAN HAKLARI

YURTTAŞLIK

YOKSULLUK

ZORLUK

DÜZEY 4
DÜZEY 3
DÜZEY 2
DÜZEY 1

DÜZEY 2

GRUP BÜYÜKLÜĞÜ

HERHANGİ

SÜRE

50 DAKİKA

5. İfadeleri sırayla okuyun. Ritmi çeşitlendirin: Bazı ifadeleri arka arkaya okuyun, bazılarını okuduktan sonra bir sonrakine geçmeden önce tartışma için vakit ayırın.
6. Katılımcıları düşüncelerini yansıtmaya ve tartışmaya teşvik edin. Uç noktalarda duranlara neden bu noktada durduklarını sorun. Merkeze yakın duranlara, durdukları noktanın güçlü bir görüş yetersizliğinden mi yoksa bilgi yetersizliğinden mi kaynaklandığını sorun.
7. Birbirlerinin yorumlarını dinledikten sonra katılımcılara yerlerini değiştirmeleri için izin verin.
8. İfadeleri okumayı bitirdikten sonra grubu bilgilendirme bölümü için biraraya toplayın.

Bilgilendirme ve değerlendirme

Bu bölüme etkinliği gözden geçirerek başlayın. Ardından gruptakilerin neler öğrendiği üzerine bir tartışma yapın.

- Yanıtının bulunması imkânsız sorular –ya karar vermek zor olduğu için, ya da soru cümlesi iyi ifade edilmediği için– var mıydı?
- Tartışma sırasında katılımcılar durdukları yeri neden değiştirdiler?
- Bazı konularda hemfikir olmama durumu katılımcıları şaşırttı mı?
- İnsan haklarına katılmamızın bir önemi var mıdır?
- Farklı ifadelerin “doğru” ve “yanlış” yanıtları mı olduğunu düşünüyorsunuz, yoksa bu tamamen kişisel görüşe mi dayanıyor?
- Herkesin insan hakları üzerinde bir anlaşmaya varması mümkün olabilir mi?
- (İlk) iki “kuşak” insan hakları, yani kişisel ve siyasal haklar ile sosyal ve ekonomik haklar arasında temel farklar var mı? Bunların hangisinin daha önemli olduğunu söylemek mümkün mü?
- Başka haklara ihtiyacımız var mı? Üçüncü kuşak haklar olmalı mı?

Kolaylaştırıcılar için ipuçları

Bu etkinlik tüm insan haklarını kapsıyor olsa da, sosyal ve ekonomik haklara vurgu yapılır; örneğin, çalışma ve serbest zaman hakkı, tıbbi bakım hakkı ve elverişli yaşam standartları hakkı. (İHEB'nin 16. ve 22-29. maddeleri)

Aşağıda verilmiş ifadeler, kişisel ve siyasal haklarla sosyal ve ekonomik haklar arasındaki farklarla ilgili süregelen tartışmayı ele almak üzere tasarlandı. Tartışma sırasında birçok konuya değinileceği için etkinliğin en başında çok fazla ayrıntıya girmemeye çalışın.

Etkinliğe giriş yaparken iki noktaya dikkat çekmek faydalı olabilir. Birincisi, kişisel ve siyasal hakları diğerlerinden farklı kılan şey, bunların kişisel ve siyasal konularda hükümetlere yapılan ahlaki taleplerle ilgili olmalarıdır; örneğin adil yargılanma hakkı, oy kullanma hakkı, düşünceyi ifade etme hakkı gibi. Sosyal ve ekonomik haklar ise sosyal ve ekonomik konularla ilgili yapılan taleplerdir; örneğin evsiz barksız olmak, yetersiz tıbbi bakım, yoksulluk gibi. Birinci tür haklar aynı zamanda *birinci kuşak* haklar olarak, ikinci tür haklar da *ikinci kuşak* haklar olarak adlandırılır. Bu sıralama bu hakların evrensel insan hakları olarak kabul edildiği tarihi süreç içinde belirlenmiştir.

İkinci nokta ise, bazı insanların farklı tür haklar arasında temel bir ayrıma gittiğidir. Birçokları tarafından sosyal ve ekonomik hakların daha az önemli olduğu ve/veya bu hakların garanti altına alınmasının kişisel ve siyasal haklardan daha zor olduğu iddia edilmiştir. Bazıları buna itiraz etmektedir. Bu tartışma hakkında daha fazla bilgiye Bölüm 4'ten ulaşabilirsiniz.

Önemli gün

5 Aralık

Uluslararası Ekonomik ve Sosyal Kalkınma Gönüllüleri Günü

Beyin fırtınası sırasında katılımcılara İHEB'nin özet metnini dağıtabilirsiniz; ya da bildirgenin bazı maddelerini yüksek sesle okuyup bunları doğru kategoriye yerleştirmelerini isteyebilirsiniz. Bildirge'nin 16. ve 22-29. maddeleri genel olarak sosyal ve ekonomik haklarla ilgilidir.

Etkinliğin sıraya girme bölümünü tartışmaya çok fazla vakit ayırmadan çabucak bitirip, ardından iki ya da üç ifade seçip bunları ayrıntılı bir şekilde grubun tamamı için tartışmaya açabilirsiniz. Yine de, etkinliği bazı yerlerde durdurup katılımcıların farklı bakış açılarını ölçüp biçmelerini, buldukları konumu bu açıdan değerlendirmelerini sağlamalısınız.

Çeşitlemeler

Farklı “ifadeler” geliştirebilirsiniz ya da grup üyelerinden kendi ifadelerini yazmalarını isteyebilirsiniz.

İzleme önerileri

Konulardan biri üzerine bir münazara düzenleyin. Katılımcılardan iddialarını önceden hazırlamalarını rica edin. Münazaranın sonunda oylama yapın. Grubunuz dışında, gençleri ya da halktan insanları münazarayı izlemek üzere davet edebilirsiniz.

İnsan hakları hakkında bilgi sahibi olmak önemlidir, fakat hakların korunması için aktif bir yurttaş olmak hayati bir önem taşır. Sayfa 127'deki “Seçim propagandası” etkinliğini düzenleyebilirsiniz. Bu etkinlik başkalarını kendi görüşleri doğrultusunda ikna etmeyi ele alır.

Eylem fikirleri

İnsan hakları ya da toplumsal refah için çalışan yerel bir örgütle ilişkiye geçin, çalışmalarına nasıl destek olabileceğinizi öğrenin.

Ek bilgi

Kılavuzun 4. bölümünde farklı kuşak haklarla ilgili arka plan bilgisi mevcuttur. Bu bölümde “üçüncü kuşak” haklar anlatılır.

BİLGİ MATERYALİ

Çeşitli ifadeler

- Başınızı sokacağınız bir evinizin olması, istediğiniz şeyleri söyleyebilmenizden daha önemlidir.
- İnsanlar çalışma yükümlülüğüne sahiptir, çalışma hakkına değil.
- Bir hükümetin en temel sorumluluğu yurttaşlarının kendilerine yetecek düzeyde yiyeceğe sahip olmasını sağlamaktır.
- “Dinlenme ve serbest zaman” hakkı sadece zengin ülkelerin gücünün yeteceği bir lüktür.
- İnsanların açlıktan ölmelerine engel olmak hükümetin görevi değildir –bu insanların görevidir!
- Yurttaşlarımıza nasıl muamele ettiğimiz uluslararası toplumu ilgilendirmez.
- Yoksul ülkeler, kişisel ve siyasal haklardan önce tüm yurttaşlarının elverişli yaşam standartlarına sahip olmasını sağlamaya çalışmalıdır.
- Aşırı düzeydeki ekonomik eşitsizlik temel hakların ihlalidir.
- Sosyal ve ekonomik haklar bir gelecek idealiyi ifade eder, fakat dünya bu hakları garanti altına almaya bugün hazır değildir.
- Eğer haklar garanti altına alınamıyorsa, varolmaları bir anlam ifade etmez.